

> Retouradres: Postbus 16164 | 2500 BD | Den Haag

NCTV
t.a.v. de heer P.J. Aalbersberg
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Bezoekadres:
Bezuidenhoutseweg 30
2594 AV Den Haag
T 088 9846 300
www.scp.nl

Inlichtingen bij

Ons kenmerk
SCP-2021/2390

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het
retouradres met vermelding
van de datum en het
kenmerk van deze brief.*

Datum 11 augustus 2021
Onderwerp Sociaal maatschappelijke reflectie mogelijke maatregelen Covid-19

Geachte heer Aalbersberg,

Ter voorbereiding op de besluitvorming in de MCC19 heeft u ons verzocht te reflecteren op mogelijke versoepelingen van maatregelen en daarbij mogelijke uitvoeringsproblemen of andere belangrijke afwegingen die van belang zijn in kaart te brengen. Het gaat daarbij om voorwaardelijk loslaten van de 1,5 meter maatregel, het opheffen van de beperkingen in het onderwijs en het versoepelen van de maatregelen van 9 juli 2021 betreffende horeca. We schetsen u de meest zwaarwegende maatschappelijke effecten op een aantal onderdelen en thema's, zonder deze af te zetten tegen besmettingsrisico's.¹ Het wegen van epidemiologische effecten (op basis van het OMT advies) ten opzichte van maatschappelijke effecten (op basis van dit advies) is een politieke weging.

Loslaten beperkingen in het onderwijs

- Het kunnen volgen van fysiek onderwijs en bezoeken van stageplekken kan niet alleen bijdragen aan mentaal welbevinden bij scholieren en studenten, maar ook de leeropbrengst en sociale vaardigheden bevorderen.

Op basis van de inzichten uit onderzoek in de achterliggende periode, waaruit is gebleken dat in de periode van de tweede lockdown onder jongeren onder meer het sociaal en psychische welbevinden sterk onder druk is komen te staan, is het van belang de sociale en psychische impact op deze groep zwaar te laten wegen in de besluitvorming.

---

¹ Belangrijkste bronnen:

[SCP Dossier maatschappelijke effecten corona](#) ;

RIVM gedragsunit [Welbevinden en leefstijl | RIVM](#)

TNO (2021) [DE IMPACT VAN DE COVID-19 PANDEMIE OP WERKNEMERS Stand van Zaken in 2020](#)

Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (2021) [Thuiswerken tijdens en na de coronacrisis](#). Een overzicht van drie metingen met het Mobiliteitspanel Nederland (MPN).

Vervallen thuiswerkadvies

- Er zijn verschillende onderzoeken gedaan naar het aandeel van de werkenden dat thuiswerkt. Het percentage verschilt per onderzoek en hangt samen met de onderzoekspopulatie. Het aandeel dat (deels) thuiswerkt varieert tussen circa 40% en 73%.
- Vooral hoger opgeleiden en mensen met een kantoorbaan hebben goede mogelijkheden om thuis te werken.
- Binnen de groep die thuis kan werken daalde het aandeel van de werktijd dat thuis wordt gewerkt van 76% in januari naar 63% in juni (RIVM, coronadashboard). Het draagvlak voor thuiswerken daalde in dezelfde periode van 86% naar 64%.
- Onderzoek van TNO laat zien dat, net als voor de COVID-19 pandemie, een substantieel deel van de thuiswerkers in 2020 last had van gezondheidsklachten; 38% gaf aan last te hebben van klachten aan de nek-, schouder, elleboog of pols, 17% kampte met burn-out klachten en 14% voelde zich sterk eenzaam. Toch is driekwart van de thuiswerkers tevreden met het leven.
- Het thuiswerkadvies loslaten betekent niet dat er terug wordt gegaan naar de oude situatie. Uit onderzoek van TNO blijkt dat bijna 1 op de 4 thuiswerkers ook na de crisis grotendeels thuis wil blijven werken. Daarnaast wil 43% thuiswerken combineren met werken op locatie.

Op basis van deze inzichten is het van belang rekening te houden met de soms beperkte mogelijkheden en mogelijke (gezondheids)klachten die voor sommigen optreden bij langdurig en/of structureel thuiswerken.

Verruimen horecabezoek en evenementen

- Vrijtijdsbesteding draagt bij aan ontplooiing, ontspanning, ontmoeting, ondersteuning en onderscheiding, en kan er juist in tijden van tegenslag enorm toe doen.
- Het verder verruimen van deelname en bezoek aan culturele activiteiten, evenementen, horecabezoek en andere locaties biedt mensen meer mogelijkheden voor activiteiten buitenshuis. Een groep mensen heeft daar sterke behoefte aan. Het verruimen van mogelijkheden hiervoor kan een bijdrage zijn aan een verbetering van hun (fysieke en mentale) welbevinden.
- Er zijn veel zorgen over de mentale gevolgen van de crisis voor jongeren en jongvolwassenen. Bij hen zagen we tijdens de lockdowns een afname in het psychisch welbevinden en toename van eenzaamheid. Contacten (face to face) met leeftijdsgenoten zijn juist voor hen belangrijk en dragen bij aan de ontwikkeling van hun identiteit. Jongeren vormen een belangrijke doelgroep van horeca, entertainment en een verruiming van de mogelijkheden voor bezoek daaraan draagt ook bij aan hun mogelijkheden voor ontmoeting met leeftijdsgenoten.

11 augustus 2021

Ons kenmerk
SCP-2021/2390

Op basis van deze inzichten is het van belang rekening te houden met de belangrijke maatschappelijke, culturele en economische waarde van horeca en evenementen. Een oproep tot verantwoord gedrag is uiteraard van belang, ook richting jongeren, maar voorkom dat mensen groepsgewijs de schuld krijgen bij optredende virusuitbraken.

Advies

Samenvattend en in overeenstemming met eerdere adviezen adviseert het SCP het kabinet de genoemde aandachtspunten en maatschappelijke effecten van de maatregelen Covid-19 mee te wegen in de besluitvorming en ook helder te communiceren dat deze afweging is gemaakt. Tot slot adviseert het SCP om de effecten van eerdere versoepelingen in het oog te houden, en mede in het belang van draagvlak in de samenleving 'jojobeleid' van aanscherpen en versoepelen van maatregelen te voorkomen.

We zijn uiteraard bereid tot een nadere toelichting op onze aandachtspunten en op het advies.

Met vriendelijke groet,

Prof. dr. Kim Putters
Directeur Sociaal en Cultureel Planbureau